

Când statuile vorbesc

Locotenent-colonel
Dan GÎJU

dangiju@presamil.ro

Dincolo de ceea ce aș fi putut găsi întâmplător prin vreo carte de literatură sau pe internet, n-aș fi știut poate niciodată nimic despre France Prešeren* dacă încă din prima zi a sosirii delegației oficiale a trustului nostru de presă în Liubliana, anul trecut, cu ocazia Congresului Asociației Presei Militare Europene, primul obiectiv turistic la care ne-au condus gazdele noastre și pentru care au închiriat serviciile unui ghid de profesie (întâmplător o studentă româncă, aflată în Slovenia de opt ani) n-ar fi fost statuia poetului lor național din buricul târgului, cum ar veni, din piața care-i poartă numele. Abia târziu, pe la finalul circuitului turistic, ne-au condus și la obeliscul închinat lui Napoleon Bonaparte, „eliberatorul” de sub jugul habsburgic, caz cel puțin interesant și acesta despre un popor care își respectă noul cuceritor și îi cinstește memoria la aproape două veacuri după dispariția lui pentru un motiv care azi, cel puțin nouă, românilor, ne-ar stârni un zâmbet malițios, și anume întrucât le-a redat identitatea culturală. Sigur, ar fi multe de comentat aici, dar cum spațiul este cel care este, mă rezum la a sublinia că imediat cum m-am văzut în fața statuii lui France Prešeren, gândul mi-a fugit la Mihai Eminescu al nostru. Sunt mult mai multe similitudini între cei doi poeți naționali decât par la prima vedere, fie și numai dacă plecăm de la curentul literar pe care-l reprezintă și terminăm cu faptul că ambii au avut câte o muză legendară, cel puțin (Iulia, respectiv Veronica), aureolate de nimbul nemuririi o dată cu intrarea în opera lor.

Sincer, i-am admirat și în egală măsură i-am invidiat pe sloveni pentru modul cum înțeleg ei să-și cultive poetul național. I-am invidiat pentru frumusețea și grandoarea statuii lui Prešeren, pentru legendele relatate oricui este dispus să-i asculte vorbind despre el, pentru seninătatea din ochii lor și pentru cuvintele totdeauna bine alese și deloc aruncate la coșul de gunoi dacă ar fi fost să contureze ideea de patrie, de armată sau de cultură națională. Și m-am gândit cu frustrare că Eminescu nu va avea niciodată statuia pe care o merită în acest București vulgar și nerecunoscător, ajuns la mâna unor negustori de fum și de iluzii. Și nu numai că nu va avea parte, dar parcă văd că într-o bună zi, statuia lui – ceva mai valoroasă, ce-i drept, dar mai mereu murdărită de excrementele porumbeilor și prea ascunsă și cuminte – din fața Ateneului va fi dusă de acolo pentru vreo renovare, ceva, și nu va mai apare în veci. Cum s-a întâmplat cu capul de piatră din fața Muzeului Literaturii Române. Ce, nu ați remarcat? Nu mă miră!

De ani și ani trec pe acolo, pe Bulevardul Dacia, și îmi sare în ochi această splendidă instituție a culturii române – splendidă ca denumire și ca scop al apariției ei – străjuită de două socluri, între care cel din dreapta (când privești) este înnoțat cu chipul lui Nichita Stănescu, iar cel din stânga a rămas sterp; chipurile, într-o iarnă geroasă ca asta, acum câțiva ani, a crăpat piatra în care fusese dăltuit „Luceafărul”. Normal, cineva a luat-o ca să o restaureze, sau poate chiar să o schimbe, și schimbată a rămas. Sigur, toată lumea de acolo, începând cu paznicul de la intrare, își mai amintește ce și cum, dar când se va rezolva problema, la care paște al cailor și cine se va ocupa de aceasta este mai complicat de aflat. În ce mă privește, în singura discuție pe care am purtat-o în treacăt, acum un an, cu Dan Alexandru Condeescu, am abordat și această secvență, ca să zic așa, dar cum timpul nu a mai avut răbdare cu criticul literar și editorul care a condus timp de 17 ani destinele Muzeului Național al Literaturii Române, orice explicație particulară vizavi de soclul mutilat de ger primită atunci a devenit inutilă, noua conducere având, probabil, un punct de vedere propriu.

Dar dincolo de faptul că marile probleme ale unei societăți – și chiar nații – stau în micile detalii, mă întreb și eu așa, ca simplu cetățean, cum de un popor ca slovenii, de zece ori mai puțin numerosi decât al nostru, acordă un respect atât de evident, de sublim și, în fond, de firesc poetului lor național – care nu știu dacă a lăsat printre manuscrisele sale vreo ecuație algebrică sau altceva asemănător vizând factorul război, precum Mihai Eminescu –, iar noi încercăm pe orice cale să-i terfelim imaginea, ascunzându-i statuile din fața instituțiilor de cultură, fotografia și poeziile din manualele de limba și literatura română și înjurându-l prin diverse revistute așa-zis literare, finanțate pe căi oculte și slujite de mercenari ai condeiului în stare să-i pună la zid pentru un pumn de dolari pe înșiși părinții lor? Mă întreb, ziceam, dar de mirat nu mă mai mir. Și nu mă mir nici că slovenii, deși la fel de comuniști – ca să nu spun comuniști – ca și românii până mai ieri, sunt în fruntea clasamentului în ceea ce privește PIB-ul pe cap de locuitor, iar noi ne batem pe ultimul loc cu bulgarii și cu albanezii. Pentru că deși criticabilă, simpla comparație între statuile celor doi poeți naționali, nu mai insist asupra altor speculații colaterale, spune totul.

*France Prešeren (1800-1849) este considerat cel mai mare poet romantic sloven. A jucat un rol important în codificarea limbii slovene literare și, între altele, este autorul versurilor Imnului național al Republicii Slovenia, țara cu cel mai ridicat PIB pe cap de locuitor dintre fostele state comuniste din Europa (21.567 \$ US în 2005), fiind mai prosper decât cel al Greciei sau al Portugaliei. (n.a.)

Statuia lui Mihai Eminescu,
din fața Ateneului Român

Foto: Eugen MIHAI

Unul din relativ multele socluri văduvite de
statui de prin București. Cu totul întâmplător,
acesta trebuia să poarte un nume... Oare, al cui?

Statuia lui France Prešeren, poetul național al
Sloveniei, din plin centrul Liublianei, capitala țării

Foto: D. G.

De fiecare dată stau de vorbă cu oamenii care hotărăsc să plece din instituție din diferite motive. Țin la acest lucru, pentru că mă interesează, în primul rând, de ce pleacă. Mă interesează gândurile lor la despărțirea de instituție, așa cum o percep ei, eliberați de orice constrângere. De multe ori, gândurile lor au fost de un real folos luării unor decizii înțelepte și legale de către echipa de comandă a unității. Mă interesează gândurile și, nu în ultimul rând, atitudinea lor față de instituția militară, ei fiind de-acum mesagerii imaginii acesteia în societatea civilă, sau acolo unde pașii îi vor purta departe de meleagurile natale.

Uneori, prin discuțiile pe care le purtăm, are loc împăcarea cu realitatea, cu noi înșine, ne dăm seama reciproc că așa cum într-o familie apar uneori neînțelegeri, lucruri bune și, inevitabil, și rele, așa și într-o instituție unde muncesc câteva sute de oameni este inevitabil să nu apară disfuncții, bariere de comunicare sau alte fenomene negative. Este un moment unic și de fiecare dată diferit; dar întotdeauna s-a încheiat cu o strângere prietenească de mână și cu un sincer mulțumesc, adresate celui care pleacă, pentru cinstea de a fi făcut parte dintr-o instituție ce constituie unul din principalii piloni ai suveranității naționale.

Întâlnirile din luna decembrie 2007 au fost totuși diferite. Dacă până acum mă despărțeam de oameni care luau drumul Occidentului sau al altor instituții ce știu să-și atragă forța de muncă, de data aceasta plecau, spre regretul nostru, acei oameni care au fost fideli instituției o vreme îndelungată. Este vorba de S.G.V-ii care au intrat în armată încă de la începuturile acestei profesii, pe când erau sergenți angajați, după care au fost făcuți – artificial – cașorali, și câte alte lucruri nu li s-au mai întâmplat, dar au rămas din dragoste și respect pentru această profesie. Dacă ne uităm în documentele lor militare, au câte patru sau cinci specialități, iar dacă vorbim cu ei, ne dăm seama că acele specialități nu sunt doar pe documente. Dar timpul nu iartă, tâmpile lor s-au albit, iar începutul celui de-al patrulea deceniu al vieții lor le-a dus și despărțirea de instituția militară.

Am depănat multe amintiri cu ei, toți aveau o atitudine de regret, dar suportau acest lucru cu bărbăție și demnitate. Câte amintiri frumoase

Noi suntem urmașii Romei?

Plutonier-adjutant principal Sabin IVAN

poate să îți spună un simplu cașoral care este în măsură să îndrepte o baterie pe direcția de bază (treabă de ofițer!), să preia comanda și să execute foc precis în Cincu. Tot același cașoral, devenit transmissionist, transmitea comenzile de artilerie de pe dealul Rorii cu o precizie de invidiat, corectând cu îngăduință stângăciile unor tineri învățați cu trese de subofițer sau ofițer. Pentru fiecare ar fi un lucru frumos de spus doar dacă ne gândim la faptul că puteam conta pe ei. Un singur regret și o singură nedumerire aveau toți! De ce ei, după șaptesprezece sau optsprezece ani de serviciu militar și fidelitate față de instituția militară, nu primesc nimic la trecerea în rezervă, cel puțin niște bănuți din care să aibă ce ce trăi, până când își găsească un nou rost în viață? Au văzut alte categorii de personal, care în vâltoarea acestei bulversante reforme au lucrat câte un an, chiar câteva luni, și au primit plăți compensatorii prin simplul motiv că aveau contracte pe durată nedeterminată. Pentru ei este greu să înțeleagă sensul juridic al acestor reglementări contractuale. Și se mai întrebau de ce în Constituția țării scrie negru pe alb, la art. 16, despre cetățeni că sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări?

Sincer, a trebuit să-mi plec privirea, neavând un răspuns de bun-simț în asemenea momente. A urmat o scurtă ceremonie pe platou, citirea ordinului de trecere în rezervă, înmânarea unui fanion și a unei diplome, strângeri de mâini și mulțumiri verbale. Cu acestea, începând cu următoarea zi, pentru ei începea calvarul birocrăției și bătăturii pe la ușile instituțiilor de protecție socială. Instituția armatei s-a spălat pe mâini ca Pilat din Pont, fiindcă de măsuri de reconversie profesională încă nu se poate vorbi, acești oameni trebuind să-și ia viața de la capăt cu forțe proprii.

În acest context, cum o nenorocire nu vine niciodată singură, unuia dintre cei plecați, cașoralul (r) Sorin Barna, soarta i-a mai rezervat o lovitură. După circa o săptămână de la trecerea lui în rezervă, i-a decedat soția, la vârsta de 37 de ani, lăsându-i în grijă doi copii, din care unul de trei luni. Dacă ne gândim empatic cum ar fi pentru noi să rămânem fără loc de muncă, fără bani și cu doi minori, din care unul sugar, să nu ne putem permite nici bani de autobuz pentru a merge la diferite birouri și agenții, unde ne tratează mai mult sau mai puțin politicos diferiți funcționari plictisiți ce își dezlipesc cu greu privirea din plasma calculatoarelor, realizăm că ne trebuie nervi de oțel ca să putem trece cu bine asemenea momente. Nu mai amintesc de datoriile acumulate cu înmormântarea soției. Cât despre perspectiva unui loc de muncă în construcții, unde are calificare, aceasta se va materializa, poate, undeva în primăvară, iar formalitățile pentru șomaj mai durează până întră în plată. Despre capacitatea de a economisi a acestei categorii de personal și veniturile pe care le are este bine să nu mai vorbim!

Desigur, foștii camarazi ai cașoralului Sorin Barna, în frunte cu locotenent-colonelul Gheorghe Tanco, comandantul batalionului, s-au solidarizat, reușind să strângă o sumă de bani care i-a fost înmănată. Urmează și în această lună o acțiune similară... Dar nu solidaritatea camarazilor ar trebui să fie soluționarea unor asemenea cazuri. Se spune că nu este legislație, lucru adevărat, dar s-a străduit, oare, cineva, să adopte una?

În final, mă întreb ce le va spune cașoralul (r) Barna copiilor săi dacă vreunul din ei, cine știe, va dori să devină vreedată militar profesionist?

În concluzie, în ochii veteranilor am văzut atunci, în decembrie, o mare dezamăgire. Și gândul m-a dus la Roma antică și la legionarii ei, soldați care, odată ce-și încheiau serviciul militar, cam la aceeași vârstă cu foștii mei camarazi de care am vorbit anterior, primeau pământ și se stabileau pe întinderea imperiului. Așa înțelegea Roma, acum 2000 de ani, să-și răsplătească ostașii care o serviseră cu credință. Oare, mă întreb eu acum cu naivitate, firește, luându-l martor pe nemuritorul Eminescu, noi ai cui urmași suntem?